

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

BH-GAS D.O.O. SARAJEVO

ZA 2008.GODINU

Broj: 055/09

Sarajevo, jun 2009. godine

**MENADŽMENTU
BH GASA d.o.o SARAJEVO**

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

Predmet revizije

Izvršili smo reviziju priložnog bilansa stanja Društva BH-Gas d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo), sa stanjem na dan 31. Decembra 2008. godine i odgovarajućeg bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim važećim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije i prevare. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

1. U finansijskim izvještajima priznate su obaveze i pripadajući troškovi po ino kreditima koje se ne izmiruju, a vjerovatnoća odliva sredstava je upitna zbog nepostojanja kompletne dokumentacije o priznavanju obaveza. Prema računovodstvenim pravilima (tačka 91. Okvira) obaveza se priznaje u bilansu stanja kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa i podmirenja obaveza. Zbog navedenog mi ne možemo potvrditi da su iskazane obaveze, obaveze klijenta jer se ne izmiruju, a priznati troškovi kamata i kursnih razlika značajno utiču na rezultata poslovanja, što je pojašnjeno u tački 5.6. Nacrta izvještaja.
2. Povećani su troškovi poslovanja u iznosu od 100.509 KM na ime bonusa uposlenim na osnovu Odluke Nadzornog odbora. Pravni osnov nije postojao za ovakvu odluku, a time i iskazivanje navedenih troškova. Osnovanost ove isplate sa ekonomskog aspekta je upitna jer su ostvareni

rezultati poslovanja uglavnom zasnovani na povećanju prodajnih cijena gasa, što je pojašnjeno u tački 5.8. Nacrta izvještaja.

3. Izvršeno je smanjenje kapitala u iznosu od 495.000 KM po osnovu raspodjele dobiti na ime sponzorstva prethodne i revidirane godine. Sredstva su dodijeljena u najvećem dijelu sportskim klubovima lokalnog karaktera. Prema računovodstvenim pravilima sponzoriranje i reklamiranje su redovni troškovi poslovanja koji se iskazuju u godini nastanka. Navedenom raspodjelom dobiti, koju su usvojili Nadzorni odbor i Skupština Društva, je posljedica da troškovi poslovanja nisu iskazani u skladu sa računovodstvenim pravilima, što je pojašnjeno u tački 5.5. Nacrta izvještaja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji, po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno, finansijski položaj Društva BH-Gas d.o.o. Sarajevo sa stanjem na dan 31.decembra 2008. godine, rezultate njegovog poslovanja te novčani tok, za godinu koja je završila na taj dan u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje u toku 2008.godine, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom, osim za napomene navedene u tački 1 prethodnog pasusa.

Sarajevo, 03.06.2009. godine,

Bez daljne kvalifikacije našeg mišljenja skrećemo pažnju na slijedeće:

Da ne postoji dosljedna primjena formiranja cijena isporuke prirodnog gasa za distributivna preduzeća. Regulisanje cijena prirodnog gasa tarifnim kupcima, prema Uredbi o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede donesenoj od strane Vlade FBiH u oktobru 2007. godine, je zasnovano na osnovu cijene nafte i naftnih derivata na svjetskom tržištu kao polazne osnove za kalkulaciju, definisanih perioda isporuke, odnosa planiranih količina i realizovanih količina gasa, sezonske ili dnevne dinamike isporuke tarifnim kupcima, odnosa ugovorenog i isporučenog kvaliteta gasa kao i ostalih kalkulativnih elemenata cijene isporučenog gasa. U praksi se nabavna cijena gasa tromjesečno koriguje prema međunarodnim ugovorima, dok se cijena isporuke distributerima ne koriguje na takav način, već nakon dobivene saglasnosti na cijene prijedložene od strane Društva. Rokovi korekcije prodajnih cijena gasa nisu precizirani nikakvim aktom, tako da Uprava sačinjava prijedloge cijena na osnovu procjena ukupnog poslovanja.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2008. GODINE	1
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZA 2008. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2008.GODINE	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE	4
1. UVOD	5
2. CILJ I OBIM REVIZIJE	5
3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU	6
4. REZIME	6
5. NALAZI I PREPORUKE	7
5.1 Sistem internih kontrola.....	7
5.2 Planiranje i izvještavanje.....	8
5.3 Stalna sredstva.....	9
5.4 Potraživanja.....	10
5.5 Obaveze.....	12
5.6 Prihodi.....	13
5.7 Rashodi.....	14
5.8 Javne nabavke.....	16
5.9 Vanbilansna evidencija.....	16
6. KOMENTAR	17

BILANS STANJA na dan 31.12.2008. godine

O p i s	2008.	2007.
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL		
DUGOROČNA IMOVINA	25.269.471	22.686.208
Stalna nematerijalna sredstva	8.407	13.230
Računarski programi – software	8.407	13.173
Druga stalna nematerijalna stalna sredstva	0	57
Nekretnine, postrojenja i oprema	25.210.345	22.623.207
Zemljište	1.771.268	1.767.990
Građevinski objekti	15.294.306	18.171.113
Postrojenja i oprema	1.933.784	1.878.035
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	6.132.624	803.861
Avansi za materijalna sredstva	78.363	2.208
Ostala stalna materijalna sredstva	50.719	49.771
KRATKOROČNA IMOVINA	75.332.928	66.736.740
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova i sitnog invent.	130.836	91.265
Kupci	51.912.352	37.587.222
Ostala kratkoročna potraživanja	1.457.757	942.032
Kratkoročni finansijski plasmani	4.000.000	2.552.560
Novac i novčani ekvivalenti	17.686.570	25.491.951
Aktivna vremenska razgraničenja	145.413	71.710
IMOVINA – SREDSTVA (AKTIVA)	100.602.399	89.422.948
Vanbilančna evidencija	8.185.129	7.854.204
KAPITAL	42.731.427	40.016.857
Upisani kapital	50.000	50.000
Ostale rezerve	27.520.889	25.020.889
Akumulirana (zadržana) dobit	15.160.538	14.945.968
OBAVEZE		
Dugoročne obaveze	15.364.068	14.601.077
Obaveze po kreditima	14.506.507	14.599.937
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	857.561	1.140
Kratkoročne obaveze	42.506.904	34.805.014
Tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza	6.230.545	5.370.452
Obaveze prema dobavljačima	25.933.242	19.992.706
Obaveze za PDV	684.575	716.236
Obaveze za poreze i doprinose	119.453	76.672
Druge kratkoročne obaveze	202.032	0
Pasivna vremenska razgraničenja	9.337.057	8.648.948
KAPITAL I OBAVEZE – UKUPNO (PASIVA)	100.602.399	89.422.948
Vanbilansna evidencija	8.185.129	7.854.204

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Almir Bećarević i certificirani računovođa Senija Delalić.
Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

BILANS USPJEH A za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
Operativni prihodi		
Prihodi od prodaje	198.597.992	153.327.074
Troškovi prodaje	188.869.093	137.782.067
Bruto dobit	9.728.899	15.545.007
Troškovi prodaje uprave i administracije	6.014.619	5.794.862
Dobit / gubitak od operativne aktivnosti	3.714.280	9.750.145
Finansijski prihodi		
Drugi finansijski prihodi	5.587.061	4.850.355
Rashodi po osnovu kamata	612.850	797.880
Drugi finansijski rashodi	6.169.438	2.039.961
Gubitak od finansijske aktivnosti	-1.195.227	2.012.514
Ostali prihodi		
Ostali prihodi	1.224.047	1.789.600
Ostali rashodi	178.974	42.275
Dobici od prodaje stalne imovine		5.000
Dobit od ostalih aktivnosti	1.045.073	1.752.325
Dobit perioda	3.564.126	13.514.984

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Almir Bećarević i certificirani računovoda Senija Delalić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2008. godinu, zaključno sa 31.12.2008.godine
 - u KM

R.broj	Opis	Oznaka	IZNOS tekuća 2008.	IZNOS prethodna 2007.
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti				
1	Neto dobit/dobitak		3.209.570	12.500.968
	Usklađivanje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađ. Nematerij.sredstava	+	4.824	4.894
3	Amortizacija/vrijednost usklađ. materij. sredstava	(+)	3.370.639	3.307.654
4	Rashodi (prihodi) od otuđenja materijal. sredstava	+ (-)	5.727	37.272
5	Usklađivanje po osnovu finansij. stalnih sredstava	+ (-)		
6	Kursne razlike	+ (-)		-2.204.367
7	Ulagačke i finasijske aktivnosti	+ (-)	-1.140	
8	Svega 2 do 7		3.380.050	1.145.453
9	Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	-39.571	-9.986
10	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	-14.325.130	-2.380.699
11	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	-515.725	934.591
12	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	-73.703	-7.604
	Povećanje (smanjenje) obaveza prema			
13	dobavljačima	+ (-)	5.940.536	-333.934
14	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+ (-)	213.152	-170.336
	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih			
15	razgraničenja	+ (-)	688.109	-874.113
16	Svega 9 do 16		-8.112.332	-2.842.081
A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti				
17	(1+8+16)		-1.522.712	10.804.340
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
18	Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	-5.106.892	-1.885.922
	Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim			
19	licima	- (+)	-1.447.440	
B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
20	(18 do 19)		-6.554.332	-1.885.922
Gotovinski tok od finasijskih aktivnosti				
	Primici od izdavanja dionica i ost.oblika form.i			
21	poveć kapitala	(+)	-495.000	
22	Primljena pozajmljena sredstva	(+)	919.307	
23	Povrat pozajmljenih sredstava	-	-152.644	
24	Isplata dividendi	-		-155.000
25	Ostali novčani tokovi od finasijskih aktivnosti	- (+)		-750.148
C. Neto gotovinski tok od finasijskih aktivn.				
26	(21 do 25)		271.663	-905.148
Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni				
27	(A+B+C)		-7.805.381	8.013.270
28	Početno stanje gotovine na računu i blagajni		25.491.951	17.478.681
29	Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		17.686.570	25.491.951
Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (29-28)				
30			-7.805.381	8.013.270

Finasijske izvještaje je potpisao direktor Almir Bećarević i certificirani računovođa Senija Delalić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

- u KM

O p i s	Upisani Vlasnički Kapital	Revalori- -acione rezerve	Ostale rezerve	Akumulira na Dobit (gubitak)	Vlastite Dionice	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2006.	50.000		22.562.412	5.058.477		27.570.889
Učinci revalorizacije Revalorizacija stalnih sredstava Neto (dobitak) gubitak razdoblja				12.500.968		12.500.968
Objavlj. dividende i raspored dobiti ili pokriće gubitka. Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit			2.458.477	-2.513.477		-155.000
Stanje na dan 31.12.2007.	50.000		25.020.889	14.945.968		40.016.857
Učinci revalorizacije Revalorizacija stalnih sredstava Ostali dobiti(gubici)perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha Neto dobit (gubitak) razdoblja				3.209.570		3.209.570
Objavlj. dividende i raspored dobiti ili pokriće gubitka.			2.500.000	-2.995.000		495.000
Stanje na dan 31.12.2008.	50.000		27.520.000	15.160.538		42.731.427

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Almir Bećarević i certificirani računovođa Senija Delalić.
Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
BH-GAS d.o.o. Sarajevo
ZA 2008. GODINU**

1. UVOD

Privredno društvo za proizvodnju i transport gasa »BH-Gas« d.o.o. Sarajevo, osnovano 1997. Godine, a Vlada FBiH je Odlukom br. 95/2000 od 04.05.2000. godine preuzela osnivačka prava sa 100% udjelom u vlasništvu nad Preduzećem.

Na osnovu Odluke Vlade FBiH br 761/04 od 08.04.2004. godine usklađen je status »BH-Gasa« d.o.o. Sarajevo sa odredbama Zakona o privrednim društvima i shodno istoj registrovano je Društvo u skladu sa važećim propisima kod Kantonalnog suda u Sarajevu na dan 19.05.2004. godine rješenjem broj UF/I-458/04 pod matičnim registarskim brojem subjekta upisa 1-19633 kao Privredno društvo za proizvodnju i transport gasa »BH-Gas« d.o.o. Osnivač Vlada FBiH ostvaruje nadzor nad Društvom putem resornog ministarstva – Federalnog ministarstva, energetike, rudarstva i industrije.

Osnovna djelatnost Društva je uvoz, prodaja i transport prirodnog gasa distributerima i industrijskim potrošačima. Sve količine prirodnog gasa za Bosnu i Hercegovinu se uvoze iz Ruske Federacije koje se do Bosne i Hercegovine transportuju pravcem preko transportnih sistema Ukrajine, Mađarske i Srbije. Ukupna dužina gasovoda kroz BiH iznosi 191 KM, od čega je BH-Gasu pripalo vlasništvo nad postojećom infrastrukturom za transport gasa na području Federacije BiH na dužini gasovoda od 135 km. Projektovani kapacitet gasovoda iznosi 1 milijarda m³/godišnje.

Za realizaciju poslova i ciljeva poslovanja, Društvo je formiralo organizacione jedinice:

1. Kabinet Uprave društva
2. Sektor tehničkih poslova
 - Služba za transport gasa
 - Služba održavanja
3. Sektor za razvoj
4. Sektor ekonomsko-finansijskih poslova
 - Finansijsko-planska služba
 - Računovodstvena služba
5. Sektor za pravne i opće poslove

Sredstva za rad društva se obezbjeđuju iz osnovne djelatnosti društva. Pravilnikom o sistematizaciji je sistematizovano 46 izvršilaca. Planom je predviđeno 40 uposlenih, a stvarni broj zaposlenih na dan 31.12.2008. godine je 34.

Sjedište Društva je u Sarajevu u ulici Hamdije Čemerlića br. 2.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu prema važećoj zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije.

Sistemom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane finansijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, obveze, značajnije troškove i procedure javnih nabavki.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, drugi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Društva i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa propisima.

U prethodnoj reviziji za 2005. godinu je dato uslovno mišljenje na finansijske izvještaje iz razloga što je:

Preduzeće u finansijskim izvještajima iskazalo obaveze po ino kreditima u iznosu od 24,6 miliona KM, od čega je dospjelo za povrat glavnog duga 3,9 miliona KM i kamata u iznosu od 6,2 miliona KM. Navedene obaveze po osnovu dospjelog duga i kamata, se obračunavaju i iskazuju u poslovnim evidencijama, ali iste se ne plaćaju. Priznavanje obaveze izvršeno je u 2000. godini na osnovu Ugovora o prenosu imovine bez naknade između «Sarajevogasa» i «BH-Gasa» kojim je «BH Gas» preuzeo gasovod na relaciji Kladanj-Sarajevo u dužini od 78 km i dio obaveza po ino kreditima koje je koristio «Sarajevogas» posredstvom Federacije BiH. Prema tom ugovoru i propisima za preuzimanje navedenog duga bila je potrebna saglasnost Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Federalnog ministarstva finansija iz razloga što su isti nosioci povrata kreditnih zaduženja u inostranstvu. Federalno ministarstvo finansija je pismeno obavjestilo 2001. godine oba učesnika ugovora da je za navedenu raspodjelu obaveza po ino kreditima potrebno potpisati Supsidijarni ugovor između Federacije BiH i «BH Gasa» što nije učinjeno. Nepotpisivanje Supsidijarnog ugovora i obezbjeđivanja saglasnosti za takav ugovor, za posljedicu ima priznavanje obaveza bez odgovarajuće dokumentacije, što je suprotno računovodstvenom načelu priznavanja obaveza i propisima koji regulišu ino zaduživanje u BiH. Na taj način Preduzeće ne vraća dug i po tom osnovu nema odliva sredstava, a obračunava i iskazuje kamate i kursne razlike, čime povećava troškove poslovanja. Naša preporuka je bila da se uprava obrati Ministarstvu finansija FBiH, kako bi se alocirao dug na preduzeće i time stekli uvjeti da se iskazane obaveze izmiruju prema ministarstvu ili da se dobije saglasnost da preduzeće nije obveznik povrata navedenog kredita.

Društvo se obratilo Federalnom ministarstvu finansija vezano za preporuku da se pravno i finansijski regulišu obaveze po kreditima Svjetske banke 4039 BOS i 4040 BOS, ali nije dobilo povratnu instrukciju, te i dalje vodi ove kredite u svojim knjigama i prenosi dospjeli dio anuiteta na kratkoročne obaveze, obračunava kamatu i povećava troškove, a da nema odliva sredstava. Društvo nije poduzimalo dodatne aktivnosti po instrukciji Ministarstva iz 2001. godine.

Preporuka koja se odnosila na jasno utvrđivanje pravila odnosno razradi kriterija u Pravilniku o radu koji bi bili osnov Direktoratu za određivanje konkretnih koeficijenata za svako pojedino radno mjesto nije implementirana i na snazi je još Pravilnik o radu iz 2002. godine.

Ostale naše preporuke su prihvaćene i primijenjene u značajnom dijelu.

Reviziju finansijskih izvještaja Društva se provedi svake godine od strane komercijalne revizije, a za 2008. godinu reviziju je provela revizorska kuća Deloitte d.o.o. Sarajevo, koja je završena 23.03.2009. godine i dato je pozitivno mišljenje.

4. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2008. godinu konstatovali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja svako iz svoje nadležnosti unaprijede postojeći sistem internih kontrola.

Uprava treba da obezbijedi sve preduslove prije zaključivanja ugovora kako bi radovi po zaključenim ugovorima bili završeni u skladu sa rokovima imajući u vidu prinos ekonomskih koristi koje bi sredstvo donijelo stavljenjem u funkciju.

Zaključiti Ugovor sa KJKP Sarajevogas kojim će se urediti bitni elementi kupoprodajnog odnosa u skladu sa postojećim okolnostima (Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede) i procijenjenim količinama za ugovoreni period.

Troškove sponzorstva knjigovodstveno iskazivati u skladu sa računovodstvenim pravilima i voditi računa o opravdanosti takvih troškova.

Uprava i organi Društva treba do kraja 2009. godine da pravno i finansijski regulišu obaveze po ino kreditima, i da Ured za reviziju pismeno obavijeste o istom, kako bi finansijski izveštaji za 2009. godinu odražavali pouzdan prikaz obaveza i povezanih rashoda.

Organi upravljanja i rukovođenja trebaju preispitati pravnu i ekonomsku osnovanost isplate rezervisanih sredstava za plaće imajući u vidu naše iznesene argumente.

Potrebno je detaljno razraditi Pravilnik o radu u dijelu koji se odnosi na koeficijente kako bi se za svako sistematizovano radno mjesto utvrdio odgovarajući koeficijent za obračun plaća, a ne prepustiti odlučivanju pojedinca.

Izvršiti opis svakog pojedinačno sistematiziranog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima.

Uprava treba posvetiti naročitu pažnju prilikom sačinjavanja tehničkih specifikacija i procjene količina kako bi se izbjeglo sklapanje dodatnih radova putem pregovaračkog postupka.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sistem internih kontrola

Izvršili smo procjenu funkcionisanja sistema internih kontrola¹ na osnovu provedene revizije određenih procesa poslovanja i utvrdili slijedeće:

Kontrolno okruženje je pod značajnim uticajem Vlade FBiH, koja kao osnivač ima kontrolu nad poslovnim i finansijskim politikama.

Menadžment Preduzeća razvio je jasno izraženu izjavu o etičkim vrijednostima koju je realizovao kroz donošenje Etičkog kodeksa, a koju uposlenu osoblje razumije i poštuje.

Aktivnosti na uspostavljanju i razvijanju kvalitetnog kontrolnog okruženja i internih kontrola ogledaju se u donošenju niza internih akata, od kojih je značajan broj donesen i po preporuci naše revizije u prethodnom izvještaju.

Uprava nema donesenu procjenu rizika u pisanoj formi, ali je svjesna rizika vezanih za poslovanje Društva kao što slijedi:

- Rizici koji utiču na poslovanje Društva su: rizici vezani za nabavku gasa su promjenjivo okruženje (nabavka gasa iz Rusije i ugovorom određene cijene koja se stalno koriguju prema odredbama ugovora na osnovu rasta određenih parametara).

¹ Sistem interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sistem uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva u skladu sa eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija)

- Rizici vezani za prodaju gasa su: određene prodajne cijene najznačajnijim kupcima, značajan uticaj kursnih razlika na poslovanje, visok iznos nenaplaćenih potraživanja i moguće teškoće u likvidnosti obzirom na značajne neizmirene kratkoročne obaveze.

Uprava svjesna rizika kursnih razlika posebnu pažnju posvećuje planskoj kategoriji i kursa dolara i dnevno, sedmično i mjesečno prati kretanje USD prema KM.

Uprava Društva vrši tekuće praćenje kontrolnih aktivnosti i procjenjuje efekte kontrolnih učinaka te preduzimaju odgovarajuće korektivne mjere, a sve u cilju poboljšanja ostvarenja poslovnih zadataka i ciljeva. Praćenje se vrši kroz različite vidove izvještavanja uposlenih prema neposredno nadređenim, pa na više, sve do same Uprave Društva.

Pored redovnih praćenje i izvršenje poslovnih aktivnosti od strane Uprave postoji i nadzor rada Uprave od strane Nadzornog odbora u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima. Odbor za reviziju je u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, dužan da osigura da interne kontrole u Društvu budu adekvatne i da funkcioniraju kako je predviđeno. Obzirom da u Društvu ne djeluje Odjel za internu reviziju jer je broj uposlenih manji od 100 to se pred organe upravljanja i rukovođenja postavlja zadatak da ustroje i organizuju ovu funkciju u okviru organizacione sheme Društva (i donesu studiju rizika), kako bi se poslovi monitoringa obavili na najefikasniji način.

Društvo redovno vrši izvještavanje resornog ministarstva i Vladu FBiH kao osnivača.

Iz naprijed navedenog je uočljivo da sistem internih kontrola funkcionira, ali da Uprava treba da radi na: unapređenju sistema internih kontrola naročito u dijelu dorade Pravilnika o radu (sa opisom svakog pojedinačno sistematizovanog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima i definisanja koeficijenata za radna mjesta prema utvrđenim kriterijima), poduzimanja adekvatnih aktivnosti vezano za ino kredite, isplata bonusa uposlenim prema aktima i uspješnosti poslovanja kao i odgovarajućeg računovodstvenog tretmana troškova sponzorstva.

Preporuka:

Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja svako iz svoje nadležnosti unaprijede postojeći sistem internih kontrola.

5.2 Planiranje i izvještavanje

Plan poslovanja za 2008-2010. godinu sačinjen je u decembru 2007.godine, a Nadzorni odbor je donio Odluku o usvajanju Plana 18.12.2007. godine.

Prihodi su planirani u iznosu od 187.842.200 KM na osnovu fizičkog obima prodaje gasa od 311.540.000 Sm³ po prosječnoj prodajnoj cijeni od 602,95 KM. Istovremeno je planiran fizički obim uvoza gasa od 317.000.000 KM Nm³ po prosječnoj nabavnoj cijeni gasa (bez zavisnih troškova nabavke) od 343.79 USD. Procijenjeni prosječni kurs dolara je bio 1 USD=1,39 KM. Troškovi amortizacije su planirani u iznosu od 3.353.000 KM, troškovi održavanja 855.300 KM, a troškovi administracije su planirani u iznosu od 3.180.500 KM, tako da su planirani ukupni rashodi u iznosu od 187.041.500 KM. Prema navedenom planirana dobit iznosi 800.700 KM. Planirana je opšta stopa naplativosti u procentu 95,67%.

Tokom 2008. godine Društvo je donijelo Odluke o:

1. prestrukturiranju planskih pozicija za potrošni materijal za tekuće i investiciono održavanje,
2. promjene namjene sredstava za investicije u iznosu od 100.000 KM,
3. pove,
4. reklasifikaciju planskih pozicija materijalnih troškova. Ova Odluka je donesena od strane Nadzornog odbora 08.01.2009. godine po završetku poslovne godine.

Prihodi su ostvareni u iznosu od 205.409.100 KM ili 9,35% više u odnosu na Plan, dok su rashodi ostvareni u iznosu od 201.844.974 KM ili 7,9% više u odnosu na Plan.

Administrativni troškovi, troškovi održavanja i amortizacije su se kretali do nivoa planiranih veličina, obzirom da je izvršena reklasifikacija pozicija početkom 2009. godine.

Za obavljanje poslovnih aktivnosti Društvo je planiralo 40 uposlenika u 2008. godini, a stanje zaposlenih sa 31.12.2008. godine je 34 uposlena.

Investicije su ostvarene u iznosu od 5.964.453 KM ili 70,4% u odnosu na Plan investicija.

Utvrđeno je da su izvršena znatna ulaganja na izvođenju radova na izgradnji gasovoda i objekata na mjerno regulacionoj stanici Visoko – Brnjaci, proveden postupak odabira najpovoljnijeg ponuđača, zaključeni ugovori, i dio radova izvršen po osnovu kojih je došlo do povećanja ukupnih investicija u toku, ali radovi nisu završeni u ugovorenom roku. Prema izjavi odgovornih razlog za ova kašnjenja su neblagovremeno obezbjeđena oprema i prvenstveno nerazriješeni imovinsko – pravni odnosi.

Preporuka

Uprava treba da obezbijedi sve preduslove prije zaključivanja ugovora kako bi radovi po zaključenim ugovorima bili završeni u skladu sa rokovima imajući u vidu prinos ekonomskih koristi koje bi sredstvo donijelo stavljenjem u funkciju.

5.3 Stalna sredstva

Neto vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 25.269.471 KM. Najveći dio odnosi se na ulaganje u gasovod.

Materijalna i nematerijalna imovina se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za amortizaciju. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost nabavljene imovine uvećana za sve troškove nastale do njenog stavljanja u upotrebu.

Amortizacija se obračunava počevši od prvog dana sljedećeg mjeseca u kojem je materijalna i nematerijalna imovina stavljena u upotrebu ili od momenta raspoloživosti sredstva za upotrebu, na osnovicu koju čini nabavna vrijednost.

Amortizacija se obračunata po linearnoj metodi tokom procjenjenog vijeka trajanja sredstva.

Primjenjene stope amortizacije su:

Opis	%
Gradjevine i oprema uz gradevine	3,5 - 12,50
Namještaj i ostala kancelarijska oprema	7,00 - 18,00
Transportna sredstva	15,50
Kompjuterska oprema	20,00
Nematerijalna imovina	20,00

Trošak amortizacije u 2008. godini je iznosio 3.375.463 KM.

Vrijednost stalnih sredstava kao i njihove promjene tokom 2008.godine iskazane su kako slijedi:

u KM

	Zemljište	Gradevine	Postroj. i oprema	Ostala nemater imovina	Softver	Investicije u toku	Avansi	Ukupno
Nabavna vrijednost								
Na dan 31.12.2007.	1.767.990	58.876.398	4.345.674	102.100	77.486	803.861	2.207	65.975.716
Povećanje	3.278	20.258	311.008			5.553.753	76.156	5.964.453
Rashodovanje		(98.624)	(3.243)					(101.867)
Prijenos na sredstvo			224.990			(224.990)		0
Na dan 31.12.2008.	1.771.268	58.798.032	4.878.429	102.100	77.486	6.132.624	78.363	71.838.302
Akumulirana amortizacija								
Na dan 31.12.2007.		40.705.285	2.417.868	102.042	64.313			43.289.508
Amortizacija za		2.891.416	479.223	58	4.766			3.375.463

godinu								
Rashodovanje		(92.975)	(3.165)					(96.140)
Na dan 31.12.2008.		43.503.726	2.893.926	102.100	68.079			46.568.831
Neto knjig. vrijed.								
Na dan 31.12.2007.	1.767.990	18.171.113	1.927.806	58	13.173	803.861	2.207	22.686.208
Na dan 31.12.2008.	1.771.268	15.294.306	1.984.503	0	8.407	6.132.624	78.363	25.269.471

5.4 Potraživanja

U bruto bilansu potraživanja od kupaca sa 31.12.2008. godine su iznosila 58.393.936 KM, dok je stanje istih sa 31.12.2007. godine iznosilo 37.587.222 KM i veća su za 55,4%.

Pregled potraživanja

Opis	2008. god.	2007. god.
Ukupna potraživanja	58.393.936	37.587.222
Ispravka vrijednosti potraživanja	6.481.583	7.017.841
Stanje	51.912.353	37.587.221

Promjene u ispravci vrijednosti potraživanja su bile slijedeće:

Opis	2008. god.	2007. god.
Stanje na početku godine	7.017.841	9.347.612
Povećanje ispr. vrijednosti potraživanja	171.680	
Napl. potr. za koje je izvršena ispravka	(946.831)	(1.634.737)
Ostale promjene	238.893	(695.034)
Stanje krajem godine	6.481.583	7.017.841

Prema dospijeću naplate ročnost potraživanja je:

Ročnost	Iznos u KM
do 30 dana	48.444.257
od 30 do 90 dana	1.145.954
od 90 do 180 dana	1.761
od 180 do 365 dana	2.320.381
Preko 1 godine	171.681
Preko 3 godine	6.309.902
U K U P N O.	58.393.936

Iz navedene tabele uočljivo je da potraživanja do 30 dana čine 83% od ukupnih potraživanja Društva, a da su potraživanja preko 1 godine ispravljena na teret rashoda poslovanja.

Uprava Društva je donijela Računovodstvene politike i Pravilnik o računovodstvu, gdje je navedena politika priznavanja potraživanja: Kada se neizvjesnost naplate pojavi poslije isporuke i poslije računovodstvenog iskazivanja prihoda vrši se usklađivanje vrijednosti potraživanja na teret rashoda perioda. Za potraživanja od kupaca čiji je rok naplate stariji od 365 dana dospijeća za plaćanje ili ako je pokrenut sudski spor izvršit će se usklađivanje vrijednosti potraživanja (ispravka potraživanja) na teret rashoda perioda.

Potraživanja od Fabrike glinice Birač AD Zvornik u iznosu od 4.262.002,40 USD, koja se odnose na period do 2001. godine prenesena su na ispravku potraživanja i za njih je zaključen 18.12.2007. godine Ugovor o odlaganju plaćanja sa Fabrikom glinice „Birač“ AD Zvornik po kojem će „Birač“ AD Zvornik u narednih 6 godina (72 rate) otplatiti navedeni dug. Ugovor je potpisao Direktor Društva po ovlaštenju Nadzornog odbora.

Tokom 2008. godine vezano za Ugovor o odlaganju plaćanja sa Fabrikom glinice „Birač AD Zvornik kroz redovne fakture je fakturisano 12 rata od ukupno 560.320,16 USD. Do kraja 2008. godine naplaćeno je 10 fakturisanih rata od ukupno 468.719,28 USD odnosno, 616.275 KM ranije ispravljenih potraživanja. Sa posljednjom naplaćenom ratom saldo neplaćenog „starog duga“ iznosi 3.793.282,20 USD.

Ispravka vrijednosti za Zvornikstan u iznosu od 171.680 KM je izvršena na bazi Odluke Nadzornog odbora o usvajanju Izvještaja o popisu sa 31.12.2008. godine, ali nije pokrenut sudski spor.

U strukturi potraživanja najveći dug prema Društvu ima KJKP Sarajevogas sa 31.12.2008. godine iznos od 36.077.302 KM, a odnosi se na fakture iz novembra i decembra 2008. godine.

Društvo sa najvećim kupcem KJKP „Sarajevogas“ ima ugovor iz 2001. godine, kojim su utvrđene količine prirodnog gasa za prvih pet godina zaključno sa 2004. godinom, a nakon čega nisu zaključivani Anexi.

Preporuka

Zaključiti Ugovor sa KJKP Sarajevogas kojim će se urediti bitni elementi kupoprodajnog odnosa u skladu sa postojećim okolnostima (Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede) i procijenjenim količinama za ugovoreni period.

Kapital

Visina upisanog vlasničkog kapitala je KM 50.000. Osnivačka prava i obaveze ima Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije.

Struktura kapitala na dan 31.12.2008. godine je slijedeća.

	Upisani kapital	Ostale rezerve	Akumulirana dobit/gubitak	Ukupno
Stanje 31.12.2007. godine	50.000	25.020.889	14.945.968	40.016.857
Korekcija prema reviz. Izv.			(145.000)	(145.000)
Prenos iz neto dobiti na prema odluci Skupštine		2.500.000	(2.500.000)	0
Prenos iz neto dobiti na obaveze za sponzorstva prema odluci Skupštine			(350.000)	(350.000)
Dobit tekuće godine			3.209.570	3.209.570
<u>Stanje 31.12.2008. godine</u>	<u>50.000</u>	<u>27.520.889</u>	<u>15.160.538</u>	<u>42.731.427</u>

Smanjenje kapitala u iznosu od 495.000 KM odnosi se na odobrenu raspodjelu dobiti na ime sponzorstva (za 2007. godinu 145.000 KM i 2008. godine 350.000 KM).

Za izmirenje obaveza sklapani su ugovori sa sportskim, privrednim i kulturnim organizacijama za reklamiranje Društva i na osnovu ispostavljenih faktura vršeno je plaćanje. U 2008. godini je izmireno ovih obaveza prema ispostavljenim fakturama 298.547 KM.

Prema računovodstvenim pravilima sponzoriranje i reklamiranje su redovni troškovi poslovanja koji se iskazuju u godini, kada se obavljaju navedene usluge. Istovremeno opravdanost ovakvih troškova se mjeri sa poslovnim interesima Društva, o čemu treba postojati odgovarajuća obrazloženja o poslovnim interesima i efektima. Iz ostvarene dobiti mogu se dodjeljivati donacije, ali u skladu sa važećim propisima.

Navedenom raspodjelom dobiti koju su usvojili Nadzorni odbor i Skupština Društva nisu pravilno iskazani troškovi perioda. Uvidom u dokumentaciju sredstva su dodijeljena u najvećem dijelu sportskim klubovima lokalnog karaktera.

Preporuka

Troškove sponzorstva knjigovodstveno iskazivati u skladu sa računovodstvenim pravilima i voditi računa o opravdanosti takvih troškova.

5.5 Obaveze

U finansijskim izvještajima iskazane su obaveze u ukupnom iznosu 57.870.972 KM i bilježe rast za 17,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Struktura iskazanih obaveza je slijedeća:

Obaveze	31.12.2008	31.12.2007.
Ukupno dugoročne obaveze	15.364.068	14.601.077
Obav. po dugoroč. kredit.	14.506.507	14.599.937
Dugoroč.razgran.i rezervi.	857.561	1.140
Ukupno kratkoročne.obaveze	42.506.904	34.805.014
Obaveze prema dobavljačima.	25.933.242	19.992.706
Obav. po kratkor.kredit.	6.230.545	5.370.452
Obav. prema porez. i naknade.	1.006.060	792.908
Kratk. razgraničenja. i rezervisanja	9.337.057	8.648.948
Ukupno obaveze	57.870.972	49.406.091

Dugoročne obaveze se odnose na preuzete obaveze po ino kreditima, koje je uzela Bosna i Hercegovina po Ugovorima o zajmu iz 1996. godine i dio prenijela na Federaciju Bosne i Hercegovine, koja je dalje izvršila raspodjelu na više korisnika među kojima je «Sarajevo-gas». Navedene kredite «Sarajevo-gas» je, između ostalog, utrošio za finansiranje gasovodne mreže u dužini od 78 km na relaciji Kladanj–Sarajevo. Ovaj gasovod je 2000. godine Odlukom Skupštine Kantona (u čijoj je nadležnosti «Sarajevo-gas») prenesen na «BH Gas». Prema Ugovoru o prenosu imovine bez naknade između «Sarajevo-gasa» i «BH Gasa», «BH Gas» je preuzeo navedenu imovinu i odgovarajući dio obaveza po inokreditima.

Prema pokrenutoj inicijativi „Sarajevo-gasa“ iz 2001. godine, Federalno ministarstvo finansija je dalo instrukciju o pravnom i finansijskom regulisanju obaveza. Bilo je neophodno sačiniti Supsidijarni sporazum između Federacije i BH Gasa kao i napraviti Anex ugovora između FBIH i KJKP „Sarajevo-gas“ i iste ratificirati od strane Vlade FBiH. U navedenoj instrukciji su dati podaci kao osnova za izradu Ugovora. Navedene instrukcije nisu ispoštovane, a «BH Gas» je priznao obaveze kao svoje bez odgovarajuće dokumentacije, odnosno samo na osnovu Ugovora i Protokola između «Sarajevo-gasa» i «BH Gasa».

U Izvještaju o poslovanju za 2008. godinu Društvo je izvijestilo da ove kredite, za sada otplaćuje država, a da se samo knjigovodstveno, sa dugoročnih obaveza, prenose dospjeli anuiteti na kratkoročne obaveze i da se krajem svake godine vrši preračun stanja ovih obaveza u zavisnosti od kursa USD na kraju godine. Negativne kursne razlike po osnovu glavnog duga u revidiranom periodu su iznosile 825.370 KM. Svođenje glavnice prema kursu USD sa 31.12.2008. godine je izvršeno prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 21 Kursne razlike na način da je teretilo rashode poslovanja kao i obračun kursnih razlika za obračunate kamate u iznosu od 280.370 KM.

Pored toga po navedenim kreditima se obračunava i priznaje kamata koja se takođe ne plaća, ali povećava troškove poslovanja i smanjuje dobit. Iznos kamate koji je do sada tereti troškove poslovanja je 7.530.425 KM, a dio dospjelih anuiteta na poziciji kratkoročnih obaveza iznosi 6.230.545 KM.

U prethodnoj reviziji preporučili smo da organi upravljanja i rukovođenja klijenta riješe ovo pitanje prema već dobivenim instrukcijama od Ministarstva finansija što do okončanja revizije nije učinjeno.

Rukovodstvo se samo pismeno obraćalo Federalnom ministarstvu finansija, što je nedovoljna aktivnost za rješavanje pravnog i finansijskog statusa obaveza.

Uprava je stala na stanovište da se u finansijskim izvještajima iskazuju obaveze, kamate i kursne razlike radi predostrožnosti i moguće obaveze plaćanja ino kredita i pripadajuće kamate, ali pri tom nije poduzela gore navedene radnje.

Posljedice ovakvog načina rada na finansijske izvještaje su značajne. Izvještaji u ovom dijelu ne daju suštinu događanja, stanja i rezultata poslovanja klijenta jer su obaveze priznate, a ne dolazi do odliva sredstava, povećani su troškovi poslovanja i umanjena dobit za iznos kamata i negativnih kursnih razlika.

Zbog svega navedenog **mi ne možemo potvrditi** da su iskazane obaveze, obaveze Društva jer se ne izmiruju, a prema računovodstvenim pravilima (tačka 91. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja) obaveza se priznaje u bilans stanja kada je **vjerovatno** da će doći do odliva resursa i podmirenja obaveza.

Obaveze prema dobavljačima sa stanjem 31.12.2008. godine iznose 25.933.242 KM, a čine ih najvećim dijelom fakture za isporuku prirodnog gasa i transport za decembar 2008. godine, što iznosi 24.231.653 KM ili 93,44% ukupnih obaveza prema dobavljačima. Naveden obaveze su izmirene u januaru 2009. godine.

Preporuka

Uprava i organi Društva treba do kraja 2009. godine da pravno i finansijski regulišu obaveze po ino kreditima, i da Ured za reviziju pismeno obavijeste o istom, kako bi finansijski izvještaji za 2009. godinu odražavali pouzdan prikaz obaveza i povezanih rashoda.

5.6 Prihodi

Ukupni prihodi iskazani su u iznosu 205.409.103 KM, što je u odnosu na isti period prethodne godine, više za 28,4%, a u odnosu na Plan za 9,4%. Navedeno povećanje prihoda je prije svega odraz povećanja cijena distributerima, uzrokovan povećanjem nabavne cijene gasa.

Struktura iskazanih prihoda je:

R.br.	Prihodi	2008. godina	2007. godina
1.	Vrijednost prodaje	198.597.992	153.327.074
2.	Prihod od kamata	468.998	225.665
3.	Poz.kur.raz.ino dobav.	2.919.673	1.306.363
4.	Poz.kurs. razl. deviz.kupac	0	11.518
5.	Poz.kurs. raz.deviz.računa	2.198.390	252.618
6.	Obrač.kurs.raz. kredite	0	3.054.193
7.	Napl. otpis. potraživanja	946.831	1.634.736
8.	Ostali prihodi	277.217	159.864
	UKUPNO	205.409.103	159.972.031

Prihod se ostvaruje najviše od prodaje gasa na području Federacije BiH i dijelom prodaje Republici Srpskoj.

Potrošači gasa su grupisani u skupine:

- distributivna preduzeća („Sarajevogas“ Sarajevo, „Grijanje“ Zenica, „Visokogas“ Visoko i „Zvornikstan“ Zvornik);
- veliki industrijski potrošači (Arcelor Mittal Zenica, Birač Zvornik);
- srednji i mali industrijski potrošači 10 potrošača.

Ugovorom sa potrošačima se regulišu opšti uslovi isporuke gasa, a fakturisanje se vrši na osnovu cijena, koje za distributivna preduzeća odobrava Vlada FBiH na osnovu prethodne saglasnosti nadležnog ministarstva i prijedloga Federalnog ministarstva trgovine. Cijena ovim kupcima se obračunava u KM.

Za velike industrijske potrošače (Arcelor Mittal Zenica, Birač AD Zvornik) su ugovori u USD, gdje se cijena kvartalno koriguje.

Za srednje i male industrijske potrošače cijene određuje Nadzorni odbor i ugovori su zaključeni u KM.

Tokom revidirane godine dva puta je naviše mijenjana cijena gasa. Svako povećanje veleprodajne cijena sa obrazloženjem uz zahtjev za povećanje distributivnim preduzećima, Vlade Federacije BiH je odobrila tako da su cijene u toku 2008. godine bile: 510 KM/1000Sm³ do 31.01.2008. godine; 620 KM/1000Sm³ do 31.10.2008. godine, a od 01.11.2008. godine 800 KM/1000Sm³ pa nadalje.

Vežano za povećanje prodajne cijene gasa sa 620 na 800 KM/1000 Sm³ Nadzorni odbor BH-Gasa je donio Odluku o povećanju cijene br. 3295 od 20.10.2008. godine, ali je Odluka o davanju saglasnosti na cijenu prirodnog gasa donesena na Vladi FBiH 24.12.2008. godine sa primjenom od 01.11.2008. godine.

Nabavna cijena gasa i troškovi transporta su se kvartalno korigovali (povećavali) u skladu sa međunarodnim ugovorima i imajući u vidu gore navedeno, prodajna cijena gasa distributerima se nije kvartalno utvrđivala i adekvatno pratila promjenu cijena nabavke gasa.

Iako se nabavna cijena gasa koriguje kvartalno prema navedenom zahtjevi za povećanje cijene ne prate tu korekciju već se prave na bazi procjene poslovanja BH-Gasa tako da dinamički posmatrano ima znatnih odstupanja između nabavne i prodajne cijene gasa.

Prema članu 31. Uredbe o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede Vlada FBiH na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva, snabdjevaču gasom tarifnih kupaca koji obavljaju javnu uslugu u FBiH, će regulisati cijenu za snabdijevanje gasom. Regulisanje cijene prirodnog gasa za tarifne kupce će se zasnivati na osnovu cijene nafte i naftnih derivata na svjetskom tržištu kao polazne osnove za kalkulaciju, definisanih perioda isporuke, odnosa planiranih količina i realizovanih količina gasa, sezonske ili dnevne dinamike isporuke tarifnim kupcima, odnosa ugovorenog i isporučenog kvaliteta gasa kao i ostalih kalkulativnih elemenata cijene isporučenog gasa.

U 2009. godini došlo je do smanjenja nabavne cijene gasa za I kvartal. Društvo je aktom br. 01-923 od 23.03.2009. godine uputilo Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije Zahtjev za davanje prethodnog mišljenja za promjenu veleprodajne cijene prirodnog gasa prema distributivnim kompanijama u FBiH na 700 KM/100 Sm³ sa danom primjene od 01.04.2009. godine. Ministarstvo je dopisom br. 05-17-751/09 od 27.03.2009. godine prihvatilo prijedlog za sniženja cijene sa primjenom od 01.04.2009. godine. U obrazloženju uz prijedlog Odluke za smanjenje prodajne cijene gasa navedeno je da se za II kvartal 2009. godine procjenjuje dalje smanjenje nabavne cijene gasa, ali dodatni zahtjev za korekcijom nije upućen. Treba istaći i to da je u I kvartalu bio znatan negativan uticaj kursnih razlika na poslovanje Društva, kojima se ovaj problem formiranja cijena dodatno usložnjava.

5.7 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u ukupnom iznosu 201.980.159 KM.

Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

Opis	31.12.2008.	31.12.2007.
RASHODI	201.980.159	146.766.001
Troškovi nabavke gasa	188.869.093	137.782.067
Troškovi poslovanja (administracija, održavanje i amortizacija)	6.014.619	5.794.863
Negativne kursne razlike	6.166.017	2.039.961
Kamate	616.258	797.880
Ispravka vrijednosti potraživanja	171.681	
Naknadno utvrđeni rashodi	142.478	351.230

Najznačajniji rashod je nabavka prirodnog gasa (učešće u ukupnim rashodima je 93,6%) i iznosi 188.869.093 KM. Troškovi nabavke gasa iznose 162.372.438 KM, transport kroz Mađarsku 12.568.583 KM, transport kroz Srbiju i Republiku Srpsku 9.628.945 KM, a ostali troškovi nabavke iznose 4.299.127 KM (carinsko evidentiranje, špediterski troškovi, bankarske provizije, provizija uvoznika). U ostalim troškovima nabavke najveći iznos 1.605.984 KM, plaćen je „Energoinvestu“ na ime 1% uvozničke provizije.

Troškovi nabavke gasa povećani su u revidiranoj godini za negativne kursne razlike, nastale po osnovu ulaznih fakture u iznosu od 2.606.185 KM, a rezultat su promjene kursa dolara na više jer se ulazne fakture prema ugovorima za nabavku gasa i transport iskazuju u USD.

Negativne kursne razlike iskazane su i po izlaznim fakturama (ugovori o prodaji gasa su zaključeni u USD sa Arcelor Mittalom Zenica i Biračem AD Zvornik) i iskazana je negativna kursna razlika u iznosu od 345.718 KM zbog razlike kursa USD u u momentu knjiženja fakture i momenta plaćanja iste.

Efektivne negativne kursne razlike ostvarene su u iznosu od 2.045.562 KM kao rezultat promjene kursa na deviznim računima kod banaka.

Kao obračunske kursne razlike u 2008. godini su evidentirane iz osnova stanja ino kredita (glavnica i kamata) i po osnovu starog duga prema Energoinvestu, negativne kursne razlike u iznosu od 1.168.551 KM U 2008. godini obračunato je ukupno negativnih kursnih razlika u iznosu od 6.166.017 KM, koje su iskazane na kontima rashoda.

Iako pozicija negativnih kursnih razlika ima značajnu vrijednost Društvo ne može direktno uticati na visinu ovih rashoda jer je cijena prirodnog gasa određena osnovnim ugovorima koji su u USD sa Gazexportom kao i transportni troškovi kroz Mađarsku i Srbiju, ali se pozitivan uticaj na finansijske izvještaje može ostvariti kroz optimalan odnos nabavljenih količina i plasmana prirodnog gasa i prevazilaženjem teškoća kao posljedice sezonskog pada potrošnje i prilagođavanja finansijske politike Društva u cilju smanjenja negativnih kursnih razlika.

Troškovi kamata su pojašnjeni u dijelu obaveza po ino kreditima.

Troškovi poslovanja (administracija, održavanje i amortizacija) iznose 6.014.619 KM, a u okviru istih značajno učešće imaju plaće koje su isplaćene u 2008. godini u iznosu od 1.167.906 KM. Na snazi je još Pravilnik o radu donesen u martu 2002. godine od strane Direktora uz saglasnost Upravnog odbora u okviru koga je data tabela radnih mjesta po grupama složenosti i rasponima koeficijenata. Raspon koeficijenata se kreće od 1,05-6,00, dok se za Direktora Društva plaća isplaćuje na osnovu menadžerskog ugovora.

Prema navedenom Pravilniku, u okviru grupe složenosti poslova i raspona koeficijenata, Direktor određuje konkretan koeficijent za svako pojedino radno mjesto odnosno za obračun i isplatu plaće pojedinog zaposlenika. **Utvrđeno je da Direktor određuje koeficijente za pojedina radna mjesta u okviru navedenih raspona, ali da za to nema utvrđenih i razrađenih kriterija.**

U Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta nije opisano svako pojedinačno sistematizovano radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima, što predstavlja manjkavost Pravilnika, a time i sistema internih kontrola.

Revizijom ovih troškova uočili smo da je u ove troškove rezervisan iznos za plaće 100.509 KM na osnovu Odluke Nadzornog odbora od 27.02.2009. godine o dodjeli bonusa i naknada svim uposlenicima, čime su povećani ukupni troškovi poslovanja.

U spomenutoj Odluci Nadzorni odbor se poziva na svoja ovlaštenja navedena u članu 42. Statuta Navedeni član propisuje ovlaštenja Nadzornog odbora, ali **istim nije dato ovlaštenje** Nadzornom odboru da donosi Odluke o nagrađivanju svih uposlenih. Odluku o nagrađivanju uposlenih prema članu 115. Pravilnika o radu donosi Direktor Društva (na osnovu kriterija navedenih u tom članu). Nadzorni odbor prema članu 8. Ugovora o angažmanu Direktora ima pravo da na kraju poslovne godine nagradi Direktora Društva, ukoliko ocijeni da je poslovni rezultat, rezultat poslovnih poteza Direktora.

Prema navedenom pravni osnov nije postojao za ovakvu odluku, a time i iskazivanje navedenih troškova kao i sa ekonomskog aspekta jer se iz Izvještaja o poslovanju za 2008. godinu vidi da su isplaćene plaće u 2008. godini veće u odnosu na 2007. godinu za 10,8%. Ukoliko bi se isplatila rezervisanja za plaće, tada bi rast plaća u odnosu na 2007. godinu iznosio 20,3%.

Prosječno isplaćena plaća u 2008. godini bez navedenog rezervisanja iznosila je 1.600 KM po zaposlenom, s tim da je najviša plaća u septembru 2008. godine bila 4.892 KM, a najniža 799 KM.

Nadalje, dobit ostvarena u 2008. godini u iznosu od 3.564.126 KM i u odnosu na 2007. godinu, kada je iznosila 13.514.984 KM iznosi 26,4%, a ni planirano ulaganje u razvoj nije izvršeno.

Fizički obim prodaje gasa je manji je u odnosu na prethodnu godinu za 1,3%. Prihod je veći od planiranog za 9,4%, ali je on rezultat uglavnom rasta prodajnih cijena gasa svim kategorijama kupaca.

Po nama navedeni argumenti ne daju osnov za nagrađivanja svih uposlenih.

U našoj prethodnoj reviziji finansijskih izvještaja za 2005. godinu vršene su isplate nagrada, te smo i tada preporučili Društvu da se nagrade uposlenicima mogu isplaćivati samo kada se za to ispune propisani zahtjevi. Navedena rezervisanja sredstva za 2008. godinu do dana završetka revizije nisu isplaćena.

Preporuka

Organi upravljanja i rukovođenja trebaju preispitati pravnu i ekonomsku osnovanost isplate rezervisanih sredstava za plaće imajući u vidu naše iznesene argumente.

Potrebno je detaljno razraditi Pravilnik o radu u dijelu koji se odnosi na koeficijente kako bi se za svako sistematizovano radno mjesto utvrdio odgovarajući koeficijent za obračun plaća, a ne prepustiti odlučivanju pojedinca.

Izvršiti opis svakog pojedinačno sistematizovanog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima.

5.8 Javne nabavke

Izvršili smo uvid u dokumentaciju vezanu za provedbu postupka javnih nabavki, i na osnovu slučajnog uzorka više predmeta nabavki izvršenih u 2008. godini uočili da postoje 2 ugovora dodijeljena pregovaračkim postupkom bez objave za radove, što ukazuje na neadekvatnost tenderske dokumentacije u dijelu tehničkih specifikacija i neadekvatne procjene potrebne količine i vrste radova.

Preporuka:

Uprava treba posvetiti naročitu pažnju prilikom sačinjavanja tehničkih specifikacija i procjene količina kako bi se izbjeglo sklapanje dodatnih radova putem pregovaračkog postupka.

5.9 Vanbilansna evidencija

U vanbilansnoj evidenciji se vodi dug RS za gas potrošen u 1996. godini u vrijednosti od USD 5.900.000,00.

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku Društvo se očitovalo na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja za 2008. godinu, aktom broj 01-2055 od 19.06.2009. godine.

Argumentirane primjedbe sa dokazima smo sa pažnjom razmotrili i inkorporirali u Konačan izvještaj.

Uz očitovanje je priložena Odluka o poništenju bonusa i nagrada broj NO-2046 od 19.06.2009. godine, a realizacija ove Odluke biće predmetom provjere u narednim aktivnostima Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Vezano za obrazloženje da su pregovarački postupci nastali zbog tehničkih specifikacija, koje je radila ovlaštena projektantska kuća, ne možemo prihvatiti jer je izbor projektanta odgovornost ugovornog organa.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo osoblju Društva, koje je bilo angažovano tokom revizije na korektnoj i profesionalnoj saradnji.

Direktor Sektora za finansijsku reviziju javnih preduzeća :

Ismeta Junuzović dipl. oec.

Voda tima:

Nedžad Redžep /viši revizor, dipl. oec